

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Interview met Marcel Hanegraaff

Passchier, M.

Citation

Passchier, M. (2019). Interview met Marcel Hanegraaff. *Bestuurskundige Berichten*, 34(1), 10-11. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3212549>

Version: Not Applicable (or Unknown)
License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3212549>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Interview met Marcel Hanegraaff

Marcel Hanegraaff heeft in 2008 zijn bachelor Bestuurskunde afgerond aan de Universiteit van Leiden. Op dit moment is hij professor in Political Science aan de Universiteit van Amsterdam. Zijn grootste onderzoek agenda gaat over belangengroepen en lobbyen, met name binnen de Europese Unie. Hij kijkt naar of bepaalde belangengroepen, bedrijven, NGO's invloed hebben op de agenda en beleid van de EU.

Door Mariëlle Passchier

U schreef in uw blog van de Vereniging voor Bestuurskunde in 2016 over de mogelijkheden voor een zachte Brexit, waarbij de verwachting was dat Britse bedrijven sterk zouden inzetten op lobbyen voor een zachte Brexit. Vindt u dat de huidige plannen in de categorie zachte Brexit vallen?

Dat is een interessante vraag en het probleem is dat je die vraag eigenlijk nog niet kan beantwoorden omdat de plannen die echt van belang zijn voor het bedrijfsleven nog niet bekend zijn. Op een aantal cruciale kwesties ligt er al een akkoord dat nog moet worden goedgekeurd door het parlement in Groot-Brittannië, maar de echt 'hete aardappelen' voor het bedrijfsleven zijn vooruitgeschoven. De vraag 'wat gaan we nu eigenlijk doen met handel, hoe gaan we onze positie neerzetten t.o.v. de interne markt van Europa', eigenlijk is afgesproken dat daarna de echte 'Brexit' nog een periode voor wordt gegeven om te onderhandelen. Die onzekerheid blijft dus eigenlijk voor het bedrijfsleven.

Ziet u hier ook de invloed van het Britse bedrijfsleven terug? Denkt u dat zij een rol heeft gespeeld in het feit dat de plannen nu pas op de langere termijn komen, of hadden de Britse bedrijven liever op dit moment meer zekerheid gehad?

Absoluut. Het bedrijfsleven is natuurlijk divers. Er zullen bedrijven zijn die profiteren van een Brexit, maar het gros zal toch negatieve effecten ervaren. Het interessante aan deze kwestie is, dat Brexit bij de meeste bedrijven het belangrijkste onderwerp is op dit moment, het staat bovenaan de agenda bij lobbyisten. Maar, omdat de Brexit zo gepolitiseerd is, hebben lobbyisten erg beperkte invloed. Op dit moment is er zowel tussen Labour en de Conservatieven als binnen de Conservatieven een machtsstrijd gaande. Politici kunnen eigenlijk niet teveel gaan schuiven van wat de kiezers van hen verwachten dat zij doen. Dit is eigenlijk wat nu gaande is in Groot Brittannië. Het kan ook haast niet anders met zo'n groot probleem, dat het gepolitiseerd is. Maar dat betekent eigenlijk dat het bedrijfsleven een beetje erbuiten valt. Ze proberen wel invloed uit te oefenen en hebben intensief contact met May.

Ik denk dat May op dit moment heel dicht staat op wat het bedrijfsleven zou willen met dit voorstel: een niet al te harde Brexit, zoveel mogelijk toegang tot de markt, in ieder geval de komende tijd met zo min mogelijk onzekerheid voor het bedrijfsleven op de korte termijn. Maar de partij wordt natuurlijk gekaapt door individuen zoals Boris Johnson, maar ook vele anderen, die zelf de macht willen hebben.

Denkt u dat deze relatief zachte Brexit gevolgen gaat hebben voor de Europese Unie, in de zin dat andere Eurosceptici ook gaan aansturen op een exit uit de Europese Unie?

Nee, het is namelijk nog niet zeker dat het een zachte Brexit wordt. Als het een té zachte Brexit wordt en ze zouden een deal krijgen à la Noorwegen, wel toegang tot de Europese markt, maar zich niet zo hoeven te conformeren aan alle Europese eisen, zou dat een doemscenario zijn voor Europa. Dan gaat het enorme consequenties krijgen, omdat je dan dus steeds meer die stem gaat krijgen ‘waarom is Europa dan zo belangrijk, waarom hebben we nog de euro, of waarom zouden we de Europese Commissie alle beslissingen laten nemen, waarom kunnen we niet gewoon een handelspact sluiten en weer net als vroeger: lage tarieven en verder niks’. Dat is een enorm risico.

Aan de andere kant, een te zware Brexit, een keiharde breuk, heeft enorm zware consequenties. De Bank van Engeland heeft geschat dat het kan leiden tot een daling van wel 10% van het bruto binnenlands product. Dat is groter dan het effect van de crisis die we hebben gehad in 2008. Je kan je voorstellen dat dit een effect is wat ook kan gaan doorspelen in de rest van Europa. Dat wij daar zelf ook op een bepaalde manier last van krijgen, om nog maar te zwijgen over de enorme populistische risico's die er dan zijn in Groot Brittannië.

Ik zag ook dat u onderdeel bent van de Programmagroep: Challenges to Democratic Representation. Denkt u dat de Brexit een omslag kan geven aan het gebrek van representativiteit in de EU?

De Brexit kan op twee manieren een gevolg hebben. Aan de ene kant kan het de Europese politici een soort van ‘wakker schudden’. Dat ze dit in de toekomst anders en beter moeten doen. Dat is een optie, maar ik denk eerder dat het voor veel landen een teken zal zijn om op de rem te trappen tegen verdere Europeanisatie. Anders zitten we straks in hetzelfde schuitje als de Britten. Het gros van de mensen wil liever toch niet meer Europeanisatie. Dat de Brexit meer een soort waarschuwing is. Het risico hiervan is dat in de samenleving en beleving en handel, Europa steeds belangrijker wordt. Alleen stellen ze daar tegenover niet de instituties die dit in goede banen kunnen leiden. Zoals een sterk parlement, zoals een gekozen commissie. Dan is het natuurlijk wachten op het volgende probleem voor Europa.

Hoe ziet u de gevolgen van de Brexit in voor Nederland?

Dat hangt ook weer heel erg af van de sector. De economische gevolgen zullen relatief beperkt blijven. Het zal wel effecten hebben op de beperking van de economische groei. Voor sommige sectoren zal het wel desastreuze gevolgen hebben, zoals voor de visserij. Ik denk dat de economische effecten zullen meevallen, doordat de economische afhankelijkheid van Groot Brittannië niet zo groot is voor Nederland. Het is voor mij een soort testcase, om te kijken wat er met mij gebeurt als ik de Europese Unie uitga. Zijn de effecten daadwerkelijk zo verschrikkelijk als politici altijd hebben gezegd of kunnen we eigenlijk ook best zonder de Europese Unie? Dit worden de meest verschrikkelijke debatten die je je kunt voorstellen want de daadwerkelijke cijfers van de invloed van de Europese Unie zijn natuurlijk niet zo makkelijk te bevatten als wat er de komende drie jaar met Groot Brittannië gaat gebeuren. Er spelen veel verschillende factoren mee, maar die worden allemaal straks weggevaagd als het effect van Europa.